

J. R.

**The Criminal Justice Act 1961 -
Wielka Brytania : [recenzja artykułu
J. E. Hall Williamsa opublikowanego
w "The Modern Law Review", 1962,
nr 3]**

Palestra 6/6(54), 82-83

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zniesienie kary śmierci w Nowej Zelandii

12 października 1961 r. parlament nowozelandzki zniósł większością 41 głosów przeciwko 30 karę śmierci. Kara śmierci została zniesiona w Nowej Zelandii po raz pierwszy 20 lat temu, gdy u władzy był rząd labourzystowski, została jednak przywrócona po dojściu do władzy partii narodowej. Tym razem została ponownie wymazana z prawa nowozelandzkiego pod rządem tejże partii narodowej.

Zwycięstwo przeciwników kary śmierci dało asumpt prof. R. Thompsonowi do nakreślenia historii walki o jej zniesienie w artykule zamieszczonym w pierwszym tegorocznym numerze kwartalnika „Revue de science et de droit pénal comparé.”

Egzekucje publiczne zostały zakazane w Nowej Zelandii w 1858 r. Za rządów Partii Pracy, od r. 1935 wszystkie wyroki śmierci były łagodzone, co doprowadziło do formalnego zniesienia tej kary w 1941 r. Przywrócenie kary śmierci i kar cielesnych stanowiło jedną z cech charakterystycznych programu partii narodowej w wyborach 1949 r., po których wygraniu wprowadziła ona ponownie tę najcięższą z kar. Wywołało to jednak falę protestów i w rezultacie premier ówczesnego rządu S. G. Holland obiecał poddać sprawę pod głosowanie w publicznym referendum. Po jego ustąpieniu kwestia ogłoszenia referendum została zarzucona. W czasie 8 lat rządów tej partii wykonano 8 wyroków śmierci, wymierzonych za dokonanie przestępstw zabójstwa. Po powrocie do rządów Partii Pracy wszystkie wyroki śmierci zostały zamienione na kary dożywotniego więzienia. Rząd ten nie zdążył jednak znieść ponownie kary śmierci, przegrywając wybory w 1960 r.

Nowy rząd partii narodowej musiał się ugiąć pod naporem opinii publicznej. Po długotrwałych, gorączkowych i kontrowersyjnych pracach rządowych i obradach parlamentarnych wykreślono z projektowanej nowej ustawy karnej koncepcję kwalifikowanego morderstwa jako jedyne przestępstwa zagrożone karą śmierci, znosząc w ten sposób całkowicie możliwość wymiaru tej kary.

The Criminal Justice Act 1961—Wielka Brytania

Nowa ustawa karna z 1961 r. dotycząca zagadnień zakładów poprawczych, orzeczeń w sprawach o przestępstwa popełnione przez nieletnich i przymusowej opieki postpenitencjarnej komentowana jest przez J. E. Hall Williamsa w marcowym numerze z br. „The Modern Law Review”. Ustawa ta wprowadza istotną zmianę w systemie kar przewidzianych dla przestępców młodocianych, ustanawiając karę ćwiczeń poprawczych (*borstal training*) łączącą w sobie elementy orzeczeń o umieszczeniu w zakładzie poprawczym z tymi, które skazywały na kary pozbawienia wolności przez zamknięcie w więzieniu. Kara ta może być jednakże wymierzana wtedy, gdy sąd orzeka ją w granicach od 6 miesięcy do 3 lat (lub 18 miesięcy w wypadku niektórych recydywistów).

Ćwiczenia poprawcze obwarunkowane są zatrzymaniem w odpowiednim zakładzie na okres minimum 6 miesięcy i maksimum 2 lat.

Minimalny wiek młodocianego przestępcy, w stosunku do którego sąd może orzec powyższą karę, określa ustawa na 15 lat.

W ten sposób eliminuje się krótkoterminowe kary umieszczania w więzieniach młodocianych przestępców. Jednocześnie powiększa się liczbę specjalnych ośrodków penitencjarnych przeznaczonych dla przestępców młodocianych (poniżej 21 lat), w których odbywają oni długoterminowe kary pozbawienia wolności (powyżej 3 lat).

Ustawa przewiduje również obowiązkowy nadzór po odbyciu przez młodocianych następujących kar:

- a) czterech lub więcej lat więzienia,
- b) sześciu lub więcej miesięcy więzienia, jeżeli skazany odbył (już jedną) karę 3-miesięcznego pozbawienia wolności przez umieszczenie w zakładzie poprawczym,
- c) sześciu miesięcy więzienia lub wyżej, jeżeli skazany nie ukończył 26 lat w chwili rozpoczęcia odbywania kary.

Nowe przepisy o adopcji w NRF

Ustawa o ujednoczeniu i zmianie przepisów prawa rodzinnego z 11.VIII.1961 r. zmieniła szereg przepisów kodeksu cywilnego (BGB) dotyczących adopcji. Nowe uregulowanie tego zagadnienia omawia R. Wägenbaur w artykule opublikowanym w numerze 1 (styczeń-marzec) z 1962 r. „Revue internationale de droit comparé”.

Przesłanki do wydania orzeczenia o przysposobieniu są obecnie następujące:

I. Po stronie osoby przysposabiającej:

1. osoba ta musi mieć pełną zdolność do działań prawnych;
2. powinna ona ukończyć 35 lat (dotychczasowa ustawa przewidywała granicę znacznie wyższą, bo aż 50 lat, którą uznano jednak za zbyt wysoką), przy czym sąd w wypadkach wyjątkowych może zwolnić osobę ubiegającą się o zezwolenie na przysposobienie od powyższego warunku; dodatkowy warunek przewidziany przez dawne prawo, że adoptujący powinien być co najmniej o 18 lat starszy od adoptowanego, został zniesiony;
3. nie może ona mieć własnych dzieci pochodzących z małżeństwa;
4. jeżeli pozostaje w związku małżeńskim, powinna mieć zezwolenie na przysposobienie od swego współmałżonka.

II. po stronie przysposobianego dziecka:

1. obowiązujące dotychczas prawo nie odróżniało adopcji małoletniego od adopcji osoby dorosłej. Natomiast nowe przepisy wręcz stawiają jako warunek formalny, że adoptowanym może być tylko małoletni (art. 1744 BGB). Sąd może jednak odstąpić od tego warunku, w szczególności jeżeli orzeczenie o przysposobieniu osoby dorosłej usprawiedliwione jest względami natury moralnej (np. przez istnienie faktycznych związków rodzinnych pomiędzy adoptującym a przysposobioną osobą dorosłą). Przysposobienie osoby dorosłej będzie zatem w przyszłości zjawiskiem zupełnie wyjątkowym w NRF;
2. dziecko powinno otrzymać wstępną zgodę swoich rodziców, a dziecko pozamałżeńskie wyłącznie zgodę swej matki, na orzeczenie stosunku przysposobienia. Ustawa z 1961 r., wyciągając wnioski z dotychczasowego doświadczenia wskazującego na pochopność, z jaką matki dzieci pozamałżeńskich udzielały zezwolenia na orzeczenie adopcji swych dzieci, a potem żałowały tego,